

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Stationsweg te Barneveld (Gld)

W.J.F. Thijs & G.W.J. Spanjaard

ARC-Rapporten 2010-113

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Stationsweg te Barneveld (Gld)

ARC-Rapporten 2010-113
ARC-Projectcode 2010/275

Tekst

W.J.F. Thijs & G.W.J. Spanjaard

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs & G.W.J. Spanjaard

Redactie

A.J. Wullink

Versie 1.1, 11 mei 2010

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

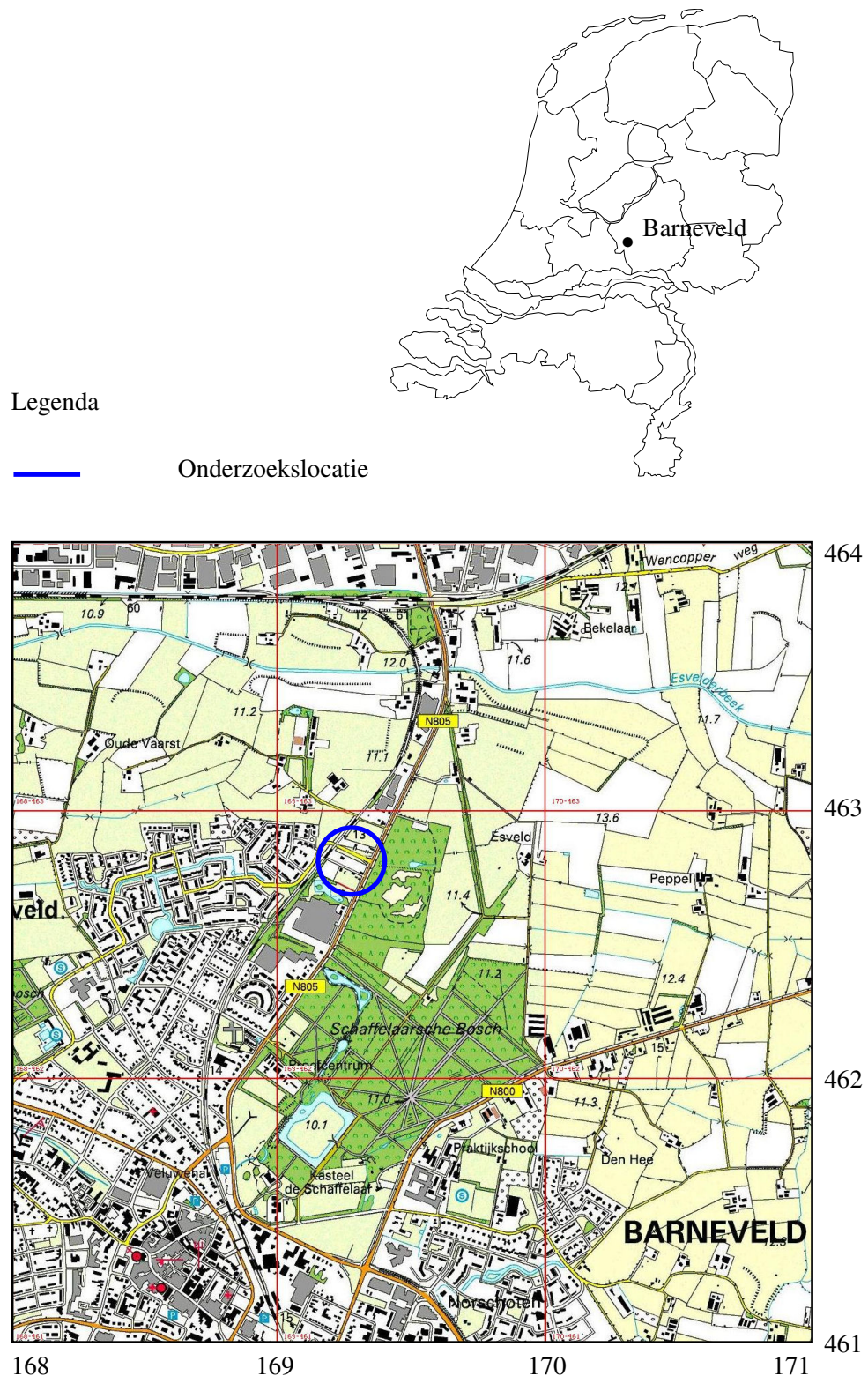
Projectnaam	Barneveld, Stationsweg 125 en 135
Projectcode	2010/275
Archisnummer	40667
Projectleider	ir. W.J.F. Thijs
Contact	0345-620102, w.thijs@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Doetinchem, drs. G.W.J. Spanjaard
Contact	0314-365150, spanjaard@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Barneveld, mw. J.M.T. Merkenij
Contact	0342-495342, c.merkenij@barneveld.nl
Toetsing	Gemeente Barneveld, dhr. P. Schut
Contact	0342-140342, p.schut@barneveld.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Stationsweg 125 en 135
Plaats	Barneveld
Gemeente	Barneveld
Provincie	Gelderland
Kaartblad	32 E
RD-coördinaten	N: 169310/462739 O: 169291/462699 Z: 169210/462739 W: 169234/462794
Oppervlakte	Ca. 0,5 ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel (Laagpakket van Wierden)
Geomorfologie	Grotendeels binnen een dekzandrug (3K14). Noordwestelijk deel binnen een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden (2M9).
Bodem	Gehele plangebied binnen bebouwde kom, direct ten oosten van plangebied veldpodzolgronden.
Historische situatie	Het plangebied is altijd in agrarisch gebruik geweest. In de tweede helft van de 20ste eeuw zijn achtereenvolgens drie schuren binnen het plangebied gebouwd.
Archeologische verwachting	Lage tot middelhoge trefkans op archeologische resten en/of sporen uit alle periodes.

Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Doetinchem heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Stationsweg 125 en 135 te Barneveld (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen herontwikkeling van de locatie. De initiatiefnemer is voornemens de bestaande bebouwing binnen het plangebied te slopen en een nieuwe, onderkelderde woning te realiseren. Ter plaatse van de toekomstige bebouwing zal, bij de aanleg van de kelder, de bodem tot een diepte van circa 4 m –mv worden afgegraven (bouwput), waarbij mogelijk archeologische waarden worden bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 23 april 2010 door drs. G. Spanjaard en ir. E.M. ten Broeke van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In maart 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Het plangebied ligt grotendeels op een dekzandrug. Deze dekzandrug, indien aanwezig, is binnen het AHN echter niet te herkennen als een hoger gelegen rug, en maakt eerder deel uit van een laag gelegen gebied. Het plangebied zal hierdoor niet de voorkeur hebben gehad als nederzettingslocatie. Ten noorden en ten oosten van het plangebied komen hogere dekzandruggen en -kopjes voor, die al vanaf het Laat-Paleolithicum meer de voorkeur genoten als (tijdelijke) nederzettingenlocatie. In het hele plangebied kunnen in principe archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden vanaf het (Laat-) Paleolithicum. Vanwege de lage ligging van het plangebied wordt de kans op het voorkomen van resten echter laag tot middelhoog geacht. De archeologische resten worden, bij de verwachte afwezigheid van een plaggendeek, in of direct onder de bouwvoor verwacht. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm vanaf het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden het maaiveld verwacht. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. De meeste typen archeologische resten (bot, houtskool, aardewerk, metaal) zullen door de periodieke afwisseling

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Spanjaard, G., 2010: Archeologisch bureauonderzoek Stationsweg 125 en 135 te Barneveld in de gemeente Barneveld, Econsultancy Rapport 10025132 (conceptversie).

van natte en droge condities (variatie in zuurgraad van de bodem) slecht zijn geconserveerd. Binnen het noordelijk deel van het plangebied zijn drie schuurtjes aanwezig. Tijdens de aanleg hiervan (graven bouwputten/aanleg funderingen) is het waarschijnlijk dat (een deel van) het oorspronkelijke bodemprofiel verstoord is geraakt. Hierdoor mag verwacht worden dat in het verleden eventueel aanwezige archeologische resten of sporen binnen de bebouwde terreindelen niet meer aanwezig zijn of in een verstoorde context voorkomen. Het overige deel van het plangebied is voor zover bekend alleen in agrarisch gebruik geweest. Hier mag verwacht worden dat de bodem, afgezien van de bouwvoor, minimaal verstoord is.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een karterend booronderzoek. In eerste instantie zijn zes boringen geplaatst, verspreid over de locatie (boringen 1–6). Hierbij werd slechts binnen één van de boringen (boring 5) een intact bodemprofiel aangetroffen. Teneinde de verbreiding van het intacte bodemprofiel te bepalen, zijn rondom boring 5 nog 3 extra boringen geplaatst (boringen 7–9). In totaal zijn daarmee 9 boringen geplaatst, tot een diepte van ten minste 150 cm -mv. De positie van de boringen is bepaald met behulp van GPS. De maaiveldhoogte is bepaald met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN).

Voor het boren is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 15 cm. De bodemopbouw is beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Het opgeboorde materiaal uit de boring met het intacte bodemprofiel is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. Het zeefresidu is onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. Van de overige boringen is het opgeboorde materiaal in het veld doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Door de aard van het landgebruik (bebouwd/begroeid) is er geen oppervlaktekartering uitgevoerd.

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

2.1 Booronderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In de top van alle boringen werd een sterk geroerde laag aangetroffen, die aan de onderzijde een

zeer scherpe en abrupte begrenzing vertoonde. Deze laag bestond uit matig fijne, siltarme, soms zwak humeuze zanden. Vermoedelijk betreft dit een opgebrachte laag, waarmee het perceel is opgehoogd. Dit wordt bevestigd door de topografie van het perceel. Het maaiveld van het perceel vertoont een vrij sterke bolling, waardoor het centrale deel van het perceel hoger ligt dan de aangrenzende percelen. In boring 1 zijn in het ophogingspakket sporen houtkool waargenomen. In boring 8 zijn in het ophogingspakket enkele kleine baksteenfragmenten waargenomen.

Onder deze opgebrachte laag werd in alle boringen een pakket matig fijne, siltarme zanden aangetroffen. Dit pakket vertoonde over het algemeen geen kenmerken van bodemvorming. Slechts in boring 5 werd een (grotendeels) intact bodemprofiel aangetroffen, bestaande uit een (begraven) humeuze bovenlaag (Ahb-horizont), een inspoelingslaag (B-horizont) en daaronder het oorspronkelijke moeder materiaal (C-horizont). Onder het pakket matig fijne, siltarme zanden zijn in de boringen 01 en 02 matig tot zeer grove, siltarme, grindarme zanden aangetroffen, op dieptes van respectievelijk 1,50 en 0,6 m -mv. In de boringen zijn roestvlekken aangetroffen binnen een zone van gemiddeld 1,0 m -mv tot 1,5 m -mv. Dit is de zogenaamde gley-zone (Cg-horizont), het niveau waarbinnen de grondwaterspiegel fluctueert.

De matig tot zeer grove, siltarme, grindarme zanden bestaan waarschijnlijk uit verspoelde dekzanden, behorend tot de Formatie van Bortel. Hier bovenop liggen matig fijne, siltarme zanden die vermoedelijk zijn afgezet als dekzand, behorend tot de Formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden. In de top van het dekzandpakket is oorspronkelijk een veldpodzolprofiel ontwikkeld. Deze is binnen het plangebied grotendeels afgegraven, vermoedelijk voorafgaand aan ophoging van het terrein. Hierdoor bestaat een zeer scherpe en abrupte overgang tussen de geroerde toplaag en het oorspronkelijk aanwezige sediment. Doordat in het onderliggende pakket totaal geen bodemvorming is waargenomen zal minimaal circa 50 cm zijn afgegraven. De kans op intacte archeologische sporen en/of resten zal hierdoor klein zijn.

In de boringen zijn, op sporadische baksteen- en houtskoolfragmenten in het ophogingspakket, geen archeologische indicatoren aangetroffen.

2.2 Archeologische indicatoren

Vanwege het voorkomen van een intact veldpodzolprofiel, is van boring 5 een zeefmonster genomen. Het bemonsterde interval betrof de humeuze bovenlaag (Ahb-horizont) en de inspoelingslaag (B-horizont) van het bodemprofiel (1,0-1,5 m -mv). Het monster is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. In het zeefresidu zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie waarschijnlijk op een relatief lage dekzandrug, waarop veldpodzolgronden tot ontwikkeling zijn gekomen. Op basis hiervan kunnen binnen het plangebied resten voorkomen uit alle archeologische perioden vanaf het (Laat-) Paleolithicum. De kans op het voorko-

men van resten wordt, vanwege de relatief lage ligging en de nabijheid van gunstiger nederzettingslocaties, echter laag tot middelhoog geacht. Eventueel aanwezige archeologische resten worden in of direct onder de bouwvoor verwacht. In de omgeving zijn waarnemingen bekend uit de periode IJzertijd en Late Middeleeuwen. Op de onderzoekslocatie zijn drie schuurtjes aanwezig. Mogelijk is het bodemarchief ter plaatse van de schuurtjes reeds verstoord.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat binnen de onderzoekslocatie inderdaad dekzandafzettingen voorkomen, waarin een veldpodzolprofiel tot ontwikkeling is gekomen. Het bodemprofiel is in het (recente) verleden echter grotendeels tot in de C-horizont afgegraven, waarna de onderzoekslocatie is opgehoogd met een pakket zand met een dikte van circa 1,0 tot 1,5 m. Op basis van de boringen is bepaald dat slechts binnen een zeer beperkt deel van de onderzoekslocatie mogelijk nog een intact bodemprofiel aanwezig is (zie afbeelding 3). Ter plaatse van de locatie met een intacte bodemopbouw zijn in het opgeboorde materiaal geen archeologische indicatoren waargenomen.

Aangezien eventuele archeologische resten op basis van het bureauonderzoek in of direct onder de bouwvoor verwacht worden, zullen deze bij het afgraven van het bodemprofiel verwijderd, dan wel in ernstige mate verstoord zijn geraakt. De kans op het aantreffen van intacte archeologische resten en/of sporen zal hierdoor laag zijn.

4 Aanbeveling

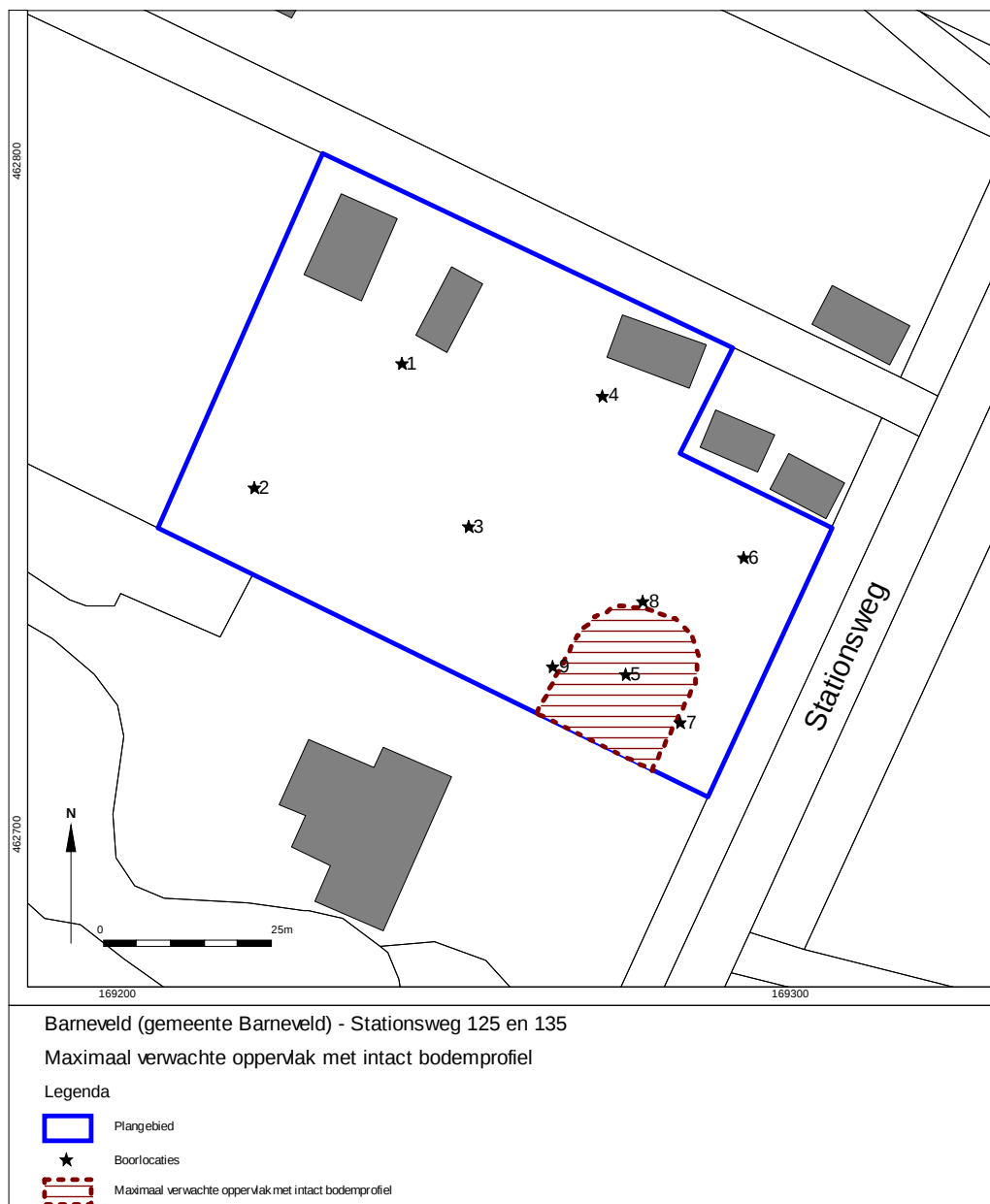
Op de onderzoekslocatie is waarschijnlijk geen sprake van een intacte archeologische vindplaats. Geadviseerd wordt dan ook om de onderzoekslocatie vrij te geven. De archeologische meldingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit direct te worden gemeld aan het bevoegd gezag, de gemeente Barneveld. Het is aan het bevoegd gezag om op basis van het onderzoek een selectiebesluit te nemen waarin de locatie definitief wordt vrijgegeven.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Afbeelding 2 Boorpuntenkaart. Door: G.W.J. Spanjaard

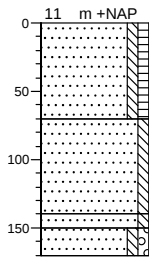

Afbeelding 3 Boorpuntenkaart met indicatie waar het bodemprofiel intact is. Door: G.W.J. Spanjaard

Bijlage 1 Boorprofielen

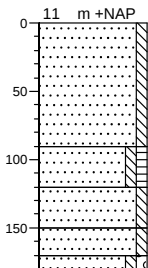
Boring: 01

X: 169246
Y: 462764

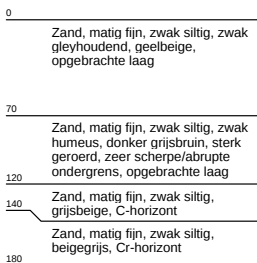
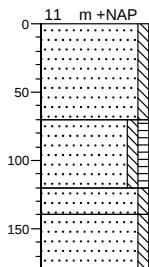
Boring: 02

X: 169224
Y: 462745

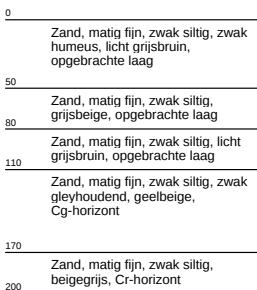
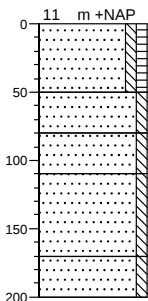
Boring: 03

X: 169256
Y: 462739

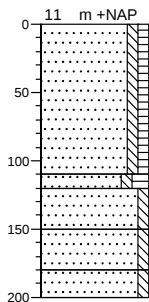
Boring: 04

X: 169276
Y: 462759

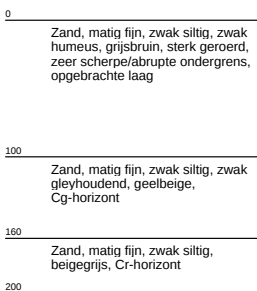
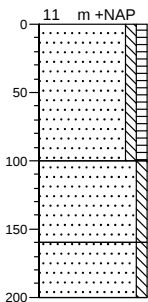
Boring: 05

X: 169280
Y: 462717

Boring: 06

X: 169297
Y: 462735

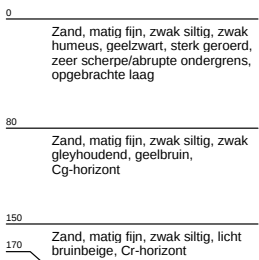
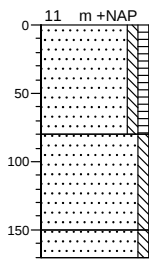
Opdrachtgever: Schoonderbeek en Partners Advies bv
Locatie: Stationsweg 125 en 135 te Barneveld

getekend volgens NEN 5104

Bijlage 1 Boorprofielen

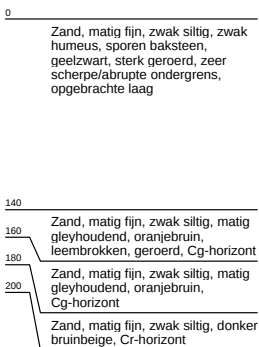
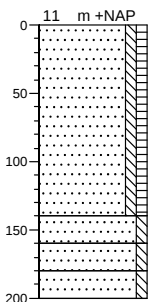
Boring: 07

X: 169288
Y: 462710

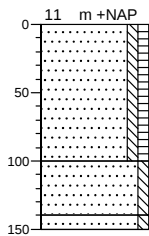
Boring: 08

X: 169282
Y: 462728

Boring: 09

X: 169269
Y: 462719

Opdrachtgever: Schoonderbeek en Partners Advies bv
Locatie: Stationsweg 125 en 135 te Barneveld

getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

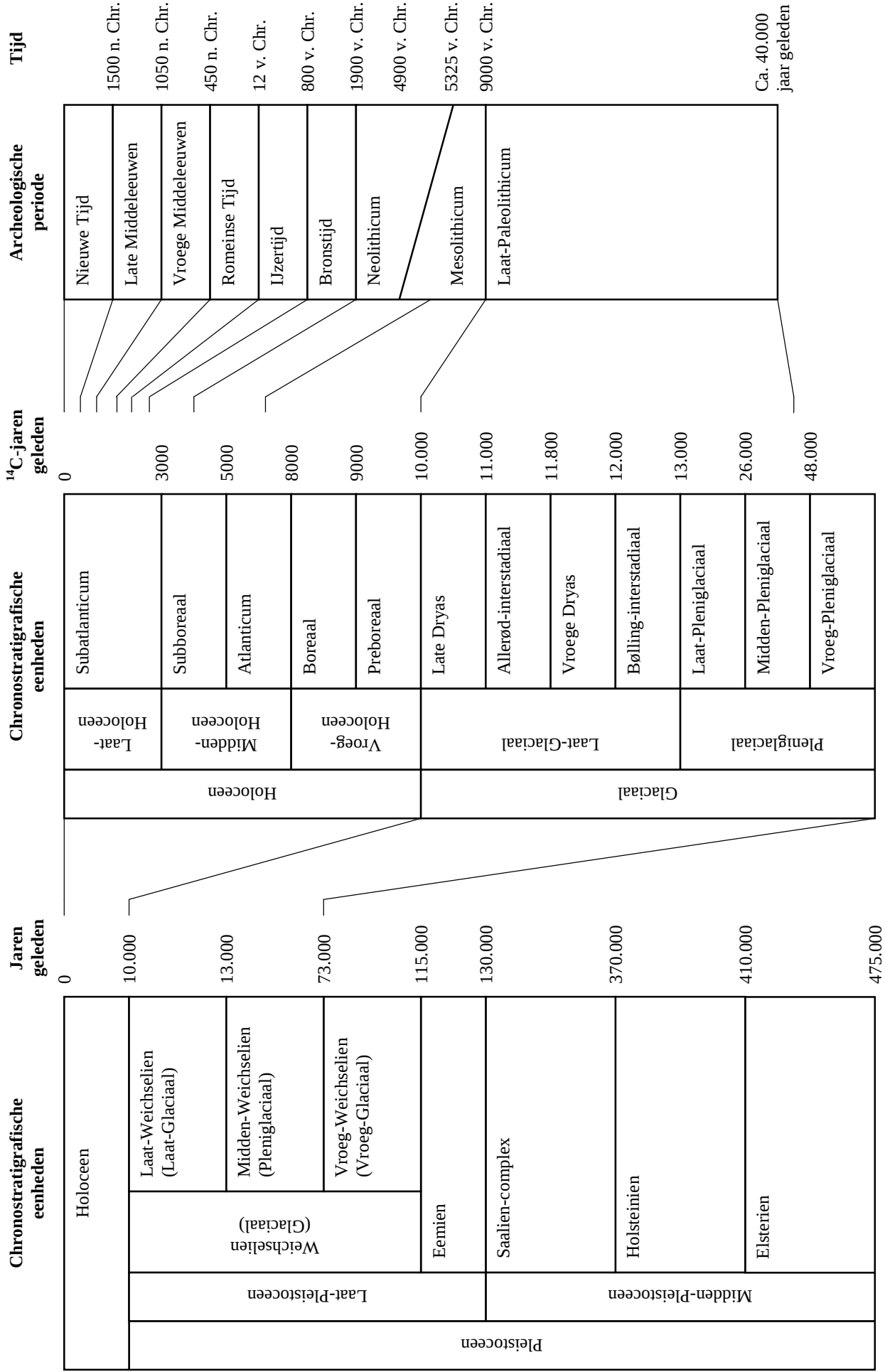
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand (tijdens veldwerk)
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2 Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.